

Advocate neznamená vždycky advokát aneb specifika právnícké angličtiny

Kvůli rozdílnému obsahu právních institutů jednotlivých národních úprav není jejich překlad do angličtiny mnohdy jednoduchý. Jak se lze s jejich specifiky vypořádat a jaké jsou nejčastější chyby?

Každý, kdo v praxi používá právníkou angličtinu, pravděpodobně zažil pocit, kdy přesně ví, co dané slovo či slovní spojení v angličtině znamená, jeho český ekvivalent ale hledá jen těžko. Stejně tak je mnohdy obtížné najít správný termín i při opačném překladu. Co s tím?

Odlíšnosti právních řádů i právních kultur

Při překladu právnických termínů do angličtiny působí komplikace především rozdíly a specifika jednotlivých národních úprav. To platí tím více pro odlíšnosti mezi kontinentální a angloamerickou právní kulturou. „V první řadě je třeba si uvědomit, že angloamerický právní systém je založen na odlišných základech než systém kontinentální, jehož je české právo součástí. Z toho plyne i odlíšnost právních institutů jako takových. Často se tak dostává-

me do situace, kdy musíme přeložit do angličtiny termín, pro který neexistuje v anglickém právu, a tudíž ani v angličtině žádný ekvivalent,“ uvádí Ivana Lehkoživová, lektorka právnícké angličtiny z jazykové školy Oportunit.

Její slova potvrzuje také překladatelka, tlumočnice a ředitelka Orange Tree, která se zaměřuje na právníkou angličtinu, Ivana Hrubá: „Překlad právních textů je komplikován rozdíly mezi právními řády jednotlivých zemí, a tedy odlišným obsahem jednotlivých pojmů. Ne každý pojem má proto přesný ekvivalent v druhém jazyce a ne vždy lze mezi dva na první pohled odpovídající pojmy v angličtině a češtině dát prosté rovnítko.“

Možnosti, jak se s specifiky národního práva při překladu vypořádat, jsou v zásadě dvě. Jednou z variant je pokusit se ve výkladovém slovníku nalézt anglický termín, jehož význam se bude nejvíce podobat významu v českém právu. Druhou možností je pak pokusit se vymyslet slovo vlastní, které v angloamerickém právu nemá žádný význam, ale vystihuje smysl daného právního institutu. V praxi se uplatňují oba přístupy.

Jak se vyvarovat chyb

Asi nejčastější chybou při překladu právních termínů do angličtiny nebo naopak bývá doslovný překlad každého jednotlivého slova, aniž by dotyčný domýšlel významové rozdíly, které mohou u výsledného spojení nastat. Stejně chyby se však mnozí dopouštějí i při používání slovníku, zejména pak při psaném projevu. „Častou chybou bývá trochu slepé spoléhání se na slovník. Již kvůli tomu, že právnícké slovníky nám mnohdy nabízejí několik možností, jak daný termín přeložit, by nás mělo napadnout, že mezi nimi mohou existovat významové rozdíly. Vždy je tedy nutné dále pátrat po obsahu jednotlivých termínů a vybrat opravdu ten, který se nejlépe hodí v daném kontextu. V tom samozřejmě mohou pomoci výkladové slovníky či jiné odborné publikace přímo z angloamerických zemí a internet,“ říká Ivana Lehkoživová.

To, že perfektní porozumění je základem správného překladu cizího právního textu, potvrzuje i Ivana Hrubá: „V první řadě je vždy nutné si ověřit, zda dané překladové slovo není definováno v cílovém právním prostředí odlišně, abychom předešli

Příklady častých nevhodných překladů a správné varianty

♦ **Advokát** bývá překládán jako „lawyer“ nebo také „advocate“. První slovo znamená „právník“, druhé může vyjadřovat „advokát“, v této souvislosti se však používá pouze ve Skotsku, a běžně je tedy překládáno jako „přívrženec“. Nejčastějším slovem pro překlad slova advokát je americký termín „attorney“ nebo „attorney-at-law“.

♦ **Obchodní podíl** ve společnosti bývá nesprávně překládán jako „business share“. Použitím slova „share“ dochází při překladu k záměně se slovem „akcie“. Správná varianta je tedy „ownership interest“, ale také „shareholding interest“ či „equity interest“.

♦ **Konkludentně uzavřená smlouva** bývá nesprávně doslovně překládána jako „concludent contract“. Slovo concludent však v češtině znamená „rozhodující, přesvědčivý“. Správný překlad je proto „implied contract“.

zásadním problémům při výkladu právních dokumentů. Je nutné také vědět, v jakém právním prostředí budou dokumenty používány a jaké je rozhodné právo. Z výše uvedených důvodů je proto v některých případech vhodnější zvolit obecnější slova než výrazy, které se sice v daném kontextu používají a jsou v originálních anglických smlouvách třeba i častější, ale mohou mít poněkud odlišný právní význam. Příkladem je použít pro českou „smluvní pokutu“ raději vhodnější užití slova „contractual penalty“ než „liquidated damages“. Současně ale dodává, že obecnost je dvousečná zbraň a je třeba ji používat s rozvahou.

Odborníci na právní překlady se také shodují v tom, že lepší než užívat špatný termín je použít opisnou frázi, která význam slova dostatečně vysvětlí. V psaném textu lze také využívat vysvětlivky či poznámky pod čarou. „V neposlední řadě lze do překládaného textu do závorky uvést i originální český výraz, jehož definice je uvedena v zákoně. Např. ve výpisu z katastru: „a clause of pending change (česky: plomba)“. Tato varianta je ostatně mezi českými právníky stále oblíbenější a má nepopiratelné výhody,“ říká Martin Štulík, odborník na právní terminologii a lektor Orange Tree.

Ani odborníci nejsou neomylní
Podobně jako v jiných oborech i v překladařství a tlumočení platí, že chyb se dopouštějí i odborníci, kteří se právnícké angličtině věnují v praxi. „Nedokonalých právních překladů je bohužel většina – jen málo překladařů má dostatečnou

kvalifikaci pro daný obor. Vzhledem ke způsobu získávání potřebné kvalifikace a kritérií pro jmenování toto bohužel platí i pro velkou část soudních tlumočnicků,“ říká Martin Štulík a hned vyjmenovává zážitky z praxe: „Běžně tak vznikají takové nesmysly, a to se skutečně stalo, jako u překladu britského rodného listu „Kavkazan“ (caucasian = běloch) nebo v překladu holandských i jiných výpisů z obchodního rejstříku „soukromá společnost s ručením omezeným“, resp. „veřejná společnost s ručením omezeným“ (private limited company = s.r.o., public limited company = a.s.).“

Svou praktickou zkušenost přidává také Ivana Lehkoživová: „Když se svými studenty probírám překlad trestných činů, téměř vždy narazíme na mediálně známý případ režiséra Romana Polanského, který demonstruje, co dokáže špatně zvolený překlad. Česká média téměř výhradně v této souvislosti hovoří

o obvinění ze znásilnění. V daném případě se však v původních zprávách objevuje termín „statutory rape“, který je ekvivalentem trestného činu „pohlavní zneužití“, říká Ivana Lehkoživová

Kde hledat správné varianty

Pokud si tedy nejste při překladu některého právního termínu jisti, nejjednodušší cestou k ověření si jeho významu je kromě odborných a výkladových slovníků internet. V dnešní době je díky němu velmi snadné najít odborné články či přímo právní dokumenty v původním jazyce a porozumět tak slovu ve správném kontextu.

Dobrym zdrojem jsou také webové stránky velkých tuzemských právnických kanceláří, které často překládají obsah do více jazyků. Jednoduchým přepínáním mezi jednotlivými jazykovými variantami stránek si můžete prohlédnout jak českou, tak anglickou verzi téhož textu, který často obsahuje odborné právnícké termíny.

„V případě, že se pohybujeme v rámci Evropské unie, potažmo celé Evropy, je obrovským zdrojem termínů a jejich překladu do angličtiny, o který se v případě pochybností lze opřít, databáze právních norem Evropské unie Eur-lex. Pro snadnější vyhledávání pojmů tady existuje nástroj EU Law Translation Tool. Výhodou je, že termíny vyhledává kontextově přímo ve směrnících, nařízeních a jiných evropských normách,“ dodává Ivana Hrubá.

V příštím čísle Právního rádce se k tématu specifik právnícké angličtiny můžete těšit na postřehy advokátů z praxe. ♦

Jakých chyb se při překladu vyvarovat?

Při překladu do angličtiny je třeba vyvarovat se dvojznačnosti. Jejimi příčinami jsou především:

- ♦ zřetězení podstatných jmen – lepší je používat předložkové vazby, např. raději „application for registration of the ownership title“ než „ownership title registration application“
- ♦ nesprávné použití slov, která mají více významů a jejich význam nelze z kontextu vyvodit – např. „term“ znamená „doba trvání, pojem, smluvní podmínka“, a proto pro výraz „termín“ použijme raději „time“, i když teoreticky by šlo i „term“
- ♦ významový posun v důsledku neznalosti právní reality – např. „charge“ jako „poplatek“, ale v jiném kontextu také „zástavní právo“
- ♦ neznalost jazyka – např. „damage“ znamená „škoda“, ale pouhým přidáním koncovky -s nevznikne množné číslo, nýbrž slovo dostane úplně jiný význam: „damages“ znamená „náhrada škody“

IVANA HRUBÁ, MARTIN ŠTULÍK, ORANGE TREE

Často se dostáváme do situace, kdy musíme přeložit do angličtiny termín, pro který neexistuje v anglickém právu, a tudíž ani v angličtině žádný ekvivalent.